

Posamezna številka 6 vinarjev :
JUTRO taha vsak dan — tudi ob nedeljah in
 ponedeljkih — ob 2 zjutraj, ob ponedeljkih ob 10 do-
 polne. — Naročnina znaša: v Ljubljani v upravnitvu
 mesečno K 1 20, s dostavljanjem na dom K 1 50; s pošto
 mesečno K 20, —, polletno K 10, —, četletno K 5, —,
 mesečno K 1 70. Za inostranstvo celoletno K 30, —.
 Telefon številka 303.

JUTRO

NEODVISEN POLITIČEN DNEVNIK.

Posamezna številka 6 vinarjev :
 Uredništvo in upravnitvo je v Frančiškanski ulici 8.
 Dopisi se pošiljajo uredništvu, naročnina upravnitvu.
 Nepravilna pisma se ne sprejemajo, rokopisi se ne
 vračajo. Za oglaševanje plača: peti vrsta 15 v, osmr-
 nice, poslana in zahvale vrsta 30 v. Pri večkratnem
 oglaševanju popust. Za odgovor je priložiti znamko.
 Telefon številka 303.

Italijansko-turška vojna.

Zgodovinska jesen 1911.

Revolucija na Kitajskem.

Vesile priznale aneksijo!

To je najnovejša senzacija, ki ji sledi takoj druga, da je postavila Italija Turčiji potom velikih sil nov ultimatum, da mora tudi ona izjaviti v teku 48 ur, da prizna aneksijo Tripolisa kot končano dejstvo, ker sicer bi bila Italija primorana raztegniti svoje vojne operacije tudi na azijsko in evropsko Turčijo.

V zvezi s temi poročili je tudi vest, da je odplul večji del italijanskega brodogoja v Egejsko morje z namenom prodrati celo skozi zelo ozke Dardanele v Marmarsko morje in — pred Carigrad, še prej pa zasesti več turških otokov v Egejskem morju in nekaj pristanišč na malo-azijski (Smirna) in evropski turški obali.

Ni nam znano, kdaj poteče novi italijanski ultimatum, ker ni nobenih podrobnih poročil o tem, kdaj so ga velike sile v imenu Italije sploh izročile turški vladi, ali poteči bi imel vsekakor prav kmalu. Sicer pa pri celi zadevi ni najvažnejše to, ampak najvažnejše je vprašanje, kaj odgovoril naj turška vlada! Ali bo ta odgovor tak, da Italijo popolnoma zadovolji, ali pa popolnoma negativ-

iz dveh dejstev lahko sklepamo, da bo

odgovor turške vlade negativen

in sicer: 1. zato, ker bi v slučaju, da bi italijanske zahteve zadovoljila, turška vlada preočito raterirala, ker je ravno te dni nekolkokrat izrecno izjavila, da o kakih pogojanjih nobenega govora ne more biti vse dotlej, dokler Italija ne prizna turške suverenitete nad Tripolisom in 2. zato, ker je baje tudi turško brodogoje zapustilo Dardanele — gotovo zato, da se spusti z italijanskim brodogojem v boj.

Srednjó pot je tukaj težko najti, ker stojita eden napram drugemu dve stališči, ki eden drugo izključuje. Italija hoče imeti Tripolis brezpogojno, Turcija pa tudi zahteva za sebe brezpogojno suverenske pravice nad Tripolisom — odnehati od svojega principijalnega stališča pa ne mara niti Italija niti Turcija.

Velike sile so sicer s tem, da so priznale aneksijo Tripolisa kot fait accompli, poskusile pritisniti na Turčijo, ali ona je to pričakovala, to dejstvo je ni moglo presenetiti, ker je že prej sama odklanjala vsako intervencijo in izjavila, da se hoče bojevati do skrajnosti, ako se Italija ne približa njenemu stališču.

Vojna se bo torej nadaljevala

in sicer ne samo v afriških turških provincinah, temveč skoraj gotovo tudi v azijski in evropski Turčiji, v katerem slučaju bi vojna trpela dalje kot se je v njenem začetku pričakovalo.

Anglija dementira glasove o nameravani aneksiji Egipta, zato pa se pojavljajo — ali samo zato, da ni brez senzacij? — glasovi o nekaki

napetosti med Turčijo in Avstro-Ogrsko,

ki da je nastala radi tega, ker je Avstro-Ogrska baje pomnožila svoje čete ob turški meji. Nam tukaj o taki pomnožitvi čet ni ničesar znanega, kar se pa, seveda, ne more smatrati za dokaz, da vesti niso resnične, ker vojne priprave se izvršujejo vedno tajno in se ne obešajo na veliki zvon. Ali ako stvar dobro premislimo, se nam stvar vseeno ne zdi verojetna, ker ne verujemo, da bi se odločilni krogi v monarhiji pripravljali na kako balkansko aventuro, posebno ker imamo doma toliko skrbi.

Na tripoliškem bojišču.

se pa začinjajo pravi boji. Do sedaj so se vršile samo manjše ali večje praske okolu utrdb v obližju mesta Tripolisa, sedaj pa odhaja kakih 20 000 italijanskih vojakov proti notranjosti dežele — iskat sovražnika. Vse, kar se je zgodilo do sedaj, je bila samo nekaka predigra krvavi igri, ki se razvije v notranjosti tripoliške dežele, kjer se zbira tudi turška vojska, močno pomnožena z domačini in muslimanskimi prostovoljci iz Tunisa, Egipta in drugih krajev. Teh prostovoljcev je baje čez 30 000 mož, dobro oboroženih in navdušenih za vojno, tako, da se nahaja na bojišču približno enako število turških kot italijanskih bojnikov.

Bengazija Italijani še vedno niso zavzeli in izjavljajo sami, da so naleteli tam na večje težave kot v Tripolisu, kjer so se mogli takorekó nemoteno izkrcati, medtem, ko pokazujejo Turki v Bengaziju nepričakovan odpor, ker se jim je takoj v začetku pridružilo tudi domače prebivalstvo.

V naslednjem podajamo najnovejša poročila z bojišča.

Vojni položaj pred Tripolisom.

London, 19. oktobra. Specialni poročevalec lista „Morning Post“ poroča iz Tripolisa, da je vojni položaj v Tripolisu neizpremenjen. Italijanska posadka v mestu Tripolisu nadaljuje z zgradbami novih utrdb na obrežju.

Italijani zasedli mesto Hom.

London, 19. oktobra. Italijanske čete so odšle včeraj pred mesto Hom v Tripolisu in ga brez vsakega odpora zavzele. Turki so takoj kapitulirali. Predno nameravajo Italijani energično prodirati v notranjost Tripolisa, hočejo najprej mesto Tripolis pošteno utrditi. Italijanski ekspedicijski kor je že ves izkrcan.

(Nadaljevanje na tretji stran.)

(Maroško vprašanje. — Italijansko-turška vojna. — Aneksija Egipta. — Kitajska revolucija.)

Dunaj, 18. okt. 1911.

— c — Zgodovina zadnjih desetletij nam naznačiti tako važnega a obenem usodepolnega in nevarnega mednarodnega političnega vprašanja, kakor je letošnja jesen. Maroško vprašanje, ki čaka še vedno na končno odločitev, nenadni italijansko-turški konflikt, ki preti s svojimi posledicami vseevropskemu miru, revolucija na Kitajskem, ki je po svojih zadnjih dogodkih zadobila mednarodni značaj in nazadnje sedaj angleška aneksija Egipta.

Maroško vprašanje se še vedno nahaja v fazi pogajanj med Nemčijo in Francijo, že par mesecev se neprestano vrše konference francoskega poslanika v Berlinu Cambona z nemškimi državnimi sekretarjem Kiderlen-Wächterjem, a do rezultata ne more priti. Pogajanja se tičejo v prvi vrsti kompenzacijskega vprašanja in v svrhu prostega dohoda Nemčije do morja preko francoskega Konga, tega pa Francija nikakor ne more dopustiti, ker bi s tem nemška pot do morja delila francosko posest; Francija je pripravljena dati Nemčiji kompenzacije ob Kamerunu, kar pa je nemška vlada odklonila ter vstraja na svojih prvotnih zahtevah. Kdo se bo uklonil? To je vprašanje, ki enako vznemirja francosko in nemško javnost. Da je vprašanje jako kritično, dokazuje izjava nemškega državnega kancelarja, ki je izjavil, da nikakor ne more odgovoriti radi kritičnega političnega položaja in terpelacij o maroškem vprašanju. Dobro informirana „Frankfurter Zeitung“ pravi o situaciji, da je jako resna, ako Francija ne ugodni nemškimi kompenzacijskim zahtevam, tedaj pomenja to konec vsakih nadaljnjih pogajanj; kaj pa pomenja konec teh pogajanj, to ve v Nemčiji vsakdo! Sploh pa se kaže v zadnjih dnevih velika napetost med Francijo in Nemčijo, kar se zrcali v rezerviranih časopisnih poročilih, ki se omejujejo samo na kratke vesti. Kakor se kaže, je imel svoj čas angleški Sir Grey le prav, ko je rekel v štadiju najpovoljnijših pogajanj, da še vedno dvomi da maroško vprašanje ne izzove francosko nemškega konflikta.

Velevlasti so torej definitivno sklenile, da se ne brigajo več za italijansko-turško vprašanje in da ne podvzemo nikake posredovalne akcije več. Tako sta sedaj Turcija in Italija prisiljeni, da rešita tripoliški konflikt s svojimi četami in brodogoji. Zadnja poročila se glase, da je Turcija stopila na suhem in na morju v ofenzivo. Turško brodogoje je s polnim parom zapustilo Dardanele in odplulo na prosto morje, da se poskusi z Italijani. Akcija v Tripolisu pa povzroča Italijanom velikih izgub, Turki so se spustili v način gerilja-boja, kar pomenja za Italijane jako kritično stališče, ker

Na Kitajskem se vstaja, o kateri smo že pisali, vedno bolj razširja, in danes govorimo lahko že o pravi revoluciji na celem jugu države. V provinci Houan Hupeh in Sečnan je začetek vstaje, ki se to pot ne obrača — kakor je to sicer navada — proti tujcem, temveč izključno le proti obstoječim državnim uredbam. Celó vojaštvo je prožeto z revolucionarnim duhom. Seveda so vsa poročila, ki govore, da se bo kitajsko cesarstvo v kratkem izpremenilo v republiko, veliko prezgodnja. Vendar je zelo važno to dejstvo, da je zavzela ta vstaja popolnoma drugačne in resnejše oblike, nego njene predhodnice. Predvsem se zdaj udeležujejo vstaje boljši krogi kitajskega prebivalstva in vodstvo vstaje ima v rokah tudi mnogo denarnih sredstev.

domačini kljub ugodnim italijanskim vestem podpirajo turške oddelke, ki z veliko živahnostjo in vnemo vpirarjajo napade na italijanske čete. Ti spopadi se končujejo navadno s porazom italijanskih oddelkov, ki so popolnoma neveščiti terena. Edina zaščita italijanske armade je sedaj mornarica, ki križari ob obali in podpira akcijo kopne armade. Ali ofenzivna akcija turške mornarice bo popolnoma spremenila situacijo, ker italijanska eskadra bo morala zasledovati nje akcijo, ako hoče obdržati mesto Tripolis v svojih rokah, a s tem vzame italijanski kopni armadi ono varno ozadje. Ta položaj je tako kritičen da italijansko časopisje že naravnost trdi: italijansko-turški konflikt se ne bo mogel za Italijo ugodno rešiti samo na tripoliškem ozemlju; Italija bo morala prenesti bojišče tudi v Evropo! Italija je sicer obljubila, da tega ne stori, ali kritična situacija vspricho ofenzive turške mornarice jo bo prisilila do tega usodenolnega koraka, ki pomenja ogenj na Balkanu. Bolgarska mobilizira, vsi rezervniki so poklicani pod orožje; čunogorski ministrski predsednik dr. Tomanovič pa je izjavil, da bo Crna gora čuvala le dotlej svojo nevtralitet, dokler se ohrani na Balkanu status quo! Ako se pa prenese boj iz Afrike v Evropo, tedaj bo Crna gora morala čuvati svoje interese! Jasno je torej, da pomenja prvi konflikt Italijanov in Turkov na evropskem ozemlju splošno vojno na Balkanu, ki je ves pripravljen, da obračuna enkrat za vselej s Turki. — Dejstvo je, da Turcija noče kapitulirati pred Italijo, ker mla-

doturški komite ne dopusti nikake koncesije. Mladoturški komite pripravlja državni prevrat, hoče vreči sedanjo vlado in vpeljati diktaturo, a potem voditi boj do skrajnosti z Italijo. Italijansko-turški konflikt, ki se je doslej razvijal tako počasi, je sedaj stopil v odločilno fazo, ki dela evropski diplomaciji veliko skrbi. Samo Anglija je mirna, ona ima svoje načrte, s katerimi je iznenadila ves političen svet.

Danes je vso evropsko javnost iznenadila kratka brzogovna vest iz Londona: v ponedeljek, dne 23. t. m. proklamira Anglija aneksijo Egipta. Ta vest je prišla sicer nenadno a za informirane kroge ne popolnoma nepričakovano. Že začetkom turško-italijanskega konflikta so se pojavile v političnih krogih vesti, da namerava Anglija anektirati Egipt, kar se je tudi sklepalo iz koncentracije angleške mornarice ob Malti. Ali te vesti so kmalu umolknille, ker je sam italijan-ko turški konflikt obrnil nase pozornost vsega političnega sveta. — Ideja aneksije Egipta datira iz leta 1902 ko je francosko-italijanski dogovor prepustil Italiji v Tripolisu proste roke a Franciji svobodno politiko v Maroku, temu dogovoru se je pridružil francosko-angleški gledé Maroka in Egipta. In francoska akcija v Maroku je bila tudi letos signal za nastop Italije v Tripolisu in Anglije v Egiptu. Italija je o svojem ultimatumu Turčiji obvestila le Francijo in Anglijo, kar jasno dokazuje dogovor vseh treh držav v kolonijalni politiki. Takoj po tripoliškem konfliktu je Francija odklonila nemške

LISTEK.

MICHEL ZEVACO:

Ljubimca beneška.

Obrnil se je proti vratom.
 — Se eno besedo, visokost, je dejal Džennaro. Če se pripeti kaj nepričakovanega in važnega, kam naj vam sporočim?
 — V hišo na Olivolskem otoku, je odgovoril Roland brez najmanjšega obotavljanja; pač pa je uprl v policijskega načelnika tak pogled, da je Džennaro prebledel.
 Roland je dodal:
 — Tam me dobite samega, vsako noč.
 — Samega, visokost! To je neprevidnost!
 — Samega z mojim starim, blaznim očetom je ponovil Roland; njegov glas je postal v teh besedah trd in hripav, in temen plamen se mu je zasvetil v očeh.
 Policijski načelnik se je naklonil še globlje.
 Ko se je vzravnal, je videl, da Roland že z največjo brezskrbnostjo koraka skozi njegovo predsobo.
 Zamišljeno je ponovil sam pri sebi:
 — Sam . . . s starim, blaznim očetom! . . .
 Roland je bil že zdavnaj izginil, ko je stal Gvido Džennaro še vedno na istem mestu, zamišljen, obrvi zgrbančene od naporne preudarjanja.
 Nazadnje se je vrgel v naslonjač.
 Da je stal v tem trenutku kdo poleg njega, bi ga bil slišal mrmrati skoraj na glas:
 — Zakaj hoče odpraviti službo velikega inkvizitorja? . . .
 Sam da jel . . . Da . . . samo če je res, da je ponoril sam v svoji hiši? . . . Pozor, Džennaro, odločitev v tej zadevi bo imela važne posledice . . .
 Džennaro si je dolgo belil glavo.
 Vstal je in se začel počasi izprehajati po kabinetu.
 Naenkrat pa se je zazdelo, da se je odločil; kajti vzel je kladevec in udaril z njim po mizi.
 Hip nato je stal sluga pred njim.

Džennaro ga je srepo pomeril z očmi, kakor da tehta, koliko je vreden ta človek, ki mu je vendar tako neomejeno zaupal.

— Pojdi . . . je izpregovoril.
 A prekinil se je.
 Sluga je čakal povelja.
 — Ne, je povzel Džennaro nenađoma, ni treba . . . Izgubi se
 Sluga je ubogal.
 Džennaro je nato začel delati dolgočasno in natančno toaletto, ki ga je popolnoma izpremenila.
 In zamrmral je:
 — Jaz edini sem sposoben opraviti takšen posel.
 Ko je bil Džennaro pripravljen, je bila pripravljena tudi nova kombinacija, ki jo je bil zgradil v svoji glavi. Pripravljena — vsaj po njegovem mnenju.
 Tako je mislil policijski načelnik:
 Ako pusti stvarim naravni tek, bo zmagal Roland Kandiano. O tem ni bilo nikakega dvoma. Ali, Kandiano mu je pravkar naznanil, da namerja odpraviti službo velikega inkvizitorja.
 In Džennaro je hotel postati veliki inkvizitor! Tako dolgo je ljubimkal s tem strašnim dostojanstvom, tako dolgo upiral oči v ta sen svojega življenja, da se je njegova želja bližala že monomaniji. Policijski načelnik bi se bil gotovo obotavljal, da ste mu dali na izbiro naslov doža in naslov velikega inkvizitorja! Njegovo goreče hrepenenje ni stremilo toliko po častni, skoraj kraljevski oblasti, kolikor po moči, po skrivnostnem veselju zavesti, da se treso pred njim vse Benetke, ki jih strahuje izza mize v svojem kabinetu — on, ki ve vse, pozna vse tajnosti in uravnava vse po svoji volji.
 Gvido Džennaro ni bil slab človek. Bil je samo časti hlepen.
 Gvido Džennaro je bil prototip policista; in sanjaril je o tem, da bi postal policist vseh policistov.
 Odpravljenje velikoinkvizitorskega dostojanstva je pomenilo zanj bankrot, tudi če bi dobil v nadomestilo drugo, makar še sijajnejše mesto. Nič več velikega inkvizitorja! Kaj pa naj stori on s svojim življenjem! Cesa naj se oprime? . . .

Da se ogne te nezasišane katastrofe, mu je preostajalo le eno sredstvo:

Učiti Rolanda Kandiana!
 Da! . . . Toda tukaj se je cepilo modrovanje Gvida Džennara na dvoje.
 Predvsem: ako se odloči, streti Rolanda, ga mora streti s sigurnim udarcem. Tako silnega nasprotnika se loti človek samo enkrat: ali — ali! Ako on ne zmelje Rolanda, zmelje Roland njega! In njegovo maščevanje bo strašno.
 Tu je razsvetlila možgane Gvida Džennara nenađna misel:
 On ne bo sam udaril Rolanda Kandiana.
 Pokazal ga bo nekemu drugemu.
 Komu?
 To bomo videli . . .
 Poteza je bila genialna.
 Ob misli na orodje, ki si ga je bil izbral, je zamrmral Gvido Džennaro:
 — Ako se mu posreči . . . Ako ubije Kandiana, je vse dobro. Jaz bom tisti, ki ga je posvaril, jaz tisti, ki mu je ovadil vso reč, in potemtakem imam pravico, nadejati se njegove hvaležnosti . . . Ako se mu ne posreči, pa Kandiano nikdar ne bo izvedel resnice.
 In tisti, ki ga je bil izbral Gvido Džennaro, da uniči Kandiana, je bil generalni kapitan Altieri!
 Drugo poglavje Džennarovega modrovanja se je nanašalo na zaroto samo.
 Ako zmaga Altieri, mu Džennaro, dokaže, da je dolgo vedel o zaroti in je natihem služil njenim namenom, ne glede na to, da mu je omogočil, spraviti Kandiana s poti.
 Če pa se nasprotno vrne Foscari kot zmagovalc v doževsko palačo, bo triumfal Džennaro obenem z njim. Saj mu je dož zastavil svojo besedo!
 Ko je zaokrožil ta svoj načrt, ki smo ga povedali v kratkih besedah, da podamo bralcu sliko tiste zavratne in spletarske dobe, se je Džennaro napotil naravnost v palačo Altieri.
 Pri tem ni zamudil prilike, da se ponudi obširno po predsobah, kjer ga v njegovi mojsterski preobliki nihče ni spoznal.
 (Dalje.)

Kompensacijske predloge v Maroku. a Anglija pripravljaja za ponedeljek aneksijo Egipta. Akcija Francije v Maroku, Italije v Tripolisu in sedaj Anglije v Egiptu so v ozki medsebojni zvezi ter izvirajo druga iz druge. Zato sta pa tudi obrambni Francija in Anglija v italijansko-turškem konfliktu skrajno rezervirano, ker vežejo vse tri države kolonialni interesi. Nastane vprašanje, kak vpliv bo imela aneksija Egipta na mednarodni položaj. Dejstvo je, da bo aneksija velikega pomena in bi imela v prvi vrsti važnih, neposrednih mednarodnih posledic, ker imajo razne evropske države razne pogodbeno predpravice v Egiptu, ter predpravice Anglija v anektirani zemlji gotovo ne bo hotela več priznati, kar pomenja stvaritev nove politične in mednarodne situacije med evropskimi vesilami! Te neposredne posledice so važne za mednarodni položaj, ker se bodo morale evropske države na korist Anglije odpovedati svojim predpravicam in interesom v Egiptu. Posredne posledice aneksije so pa popoln prelom med Anglijo in Turčijo. Aneksija Egipta je za Turčijo nenadomestljiva izguba, ker Egipt je bila pot, ki je vezala evropsko in azijsko Turčijo z afriškimi posestvi. S tem korakom nastopi Anglija novo pot balkanske politike, ko obrne Turčiji popolnoma hrbet in prepusti Rusiji svobodno politiko v Črnem morju! Kako stališče zavzame k aneksiji Egipta interesirane evropske države, se danes še ne more ugibati, a ponedeljek, ko bo oficijelno proklamirana aneksija, prinese gotovo novih mednarodnih zapletljajev.

Komaj eno leto je preteklo, odkar se je začelo — v Kitajski ustavno življenje; nebeški sin je sklical nekaj predparlament, ki naj bi ugledil pot novi ustavni dobi. V tem predparlamentu je sedelo 89 poslancev, ki jih je izvolilo 400 milijonov prebivalcev, 89 od cesarja imenovanih poslancev in 44 vladnih uradnikov. Da tak parlament ni mogel pripravljati poti ustavnosti je jasno. Zenska vlada na Kitajskem, samovoljna uradništva ter vest o političnih prevratih onkraj kitajskega zidovja so prebudile tudi zavest Kitajcev in tako je izbruhnila revolucija, ki se širi z največjo naglico in značilnimi uspehi vstajev. V največji provinci Hankau, ki je eminentno trgovskega pomena je proklamirana kitajska republika in republikanci zbirajo pod svojo zastavo nezadovoljne elemente. Vojaštvo v celih trumah pristopa u-pornikom ter prisega republikanskim zastavam ter kliče pogin vladajoči rodbini Mandšu. Pravi vzrok tako naglo izbruhle in razširajoče se revolucije še danes ni znan. Nenadno je izbruhnila revolucija, ki se je z ognjevitno brzino razširila po vsi deželi. Zahteve vstajev so: progon vladajoče rodbine Mandšu in proklamacija republike. Inscenacija kitajske revolucije je brezdvomno delo kitajskega republikanca evropsko naobraznega dr. Sun Jat-Sen, ki živi kot begunec že delj časa v Ameriki, odkoder tudi vodi republikansko gibanje na Kitajskem. Uspehi republikancev so za deželo, kakor je Kitajska naravnost presenetljivi; posest za posestjo pada v njih roke, cele posadke se jim pridružujejo, v Pekingu vlada strahovita panika radi vedno večjih uspehov republikancev. — Republikanska akcija na Kitajskem je bila sedaj samo notranjega značaja, a zadnji dogodki dokazujejo, da je naperjena tudi proti onim evropskim državam, ki vzdržujejo sedanji režim v državi. Konflikt med republikanci in Nemci je spremenil kitajsko notranje zadevo v mednarodno politično vprašanje, vse interesirane sile se pripravljajo na novo kitajsko ekspedicio!

S tem pride republikansko gibanje v veliko nevarnost, ker bodo države seveda v prid sedanji dinastiji hotele čuvati svoje interese. Brezdvomno je bila velika napaka republikancev, da so izzvali mednarodni konflikt, zato se pa trudijo da ga poravnajo, ker le na ta način je mogoče da za kitajskim zldom pade zastava z zmajem in da se dvigne republikanski prapor.

To je zgodovina jesen leta 1911. Začetek velikega mednarodnega gibanja je tu! Kaj prinese zima, kaj prinese prihodnja pomlad?

Beseda o ljubljanski vzklicni justici.

Posli pri ljubljanskem okrajnem in deželnem sodišču so zadnja leta postali ogromni. Promet vseh vrst je v Ljubljani in njeni okolici pa tudi v celem okrožju deželnega sodišča mogočno zrastle. Zrcalo in odsev tega naraščanja je poslovanje naših sodišč. Pisec tega članka je lajik, a se tem bolj čudi, kako morejo sodniki in pisarne zmagovati to kolosalno gradivo. Ne maramo se muditi danes pri drugih oddelkih, opomniti hočemo le na en kriček nedostatek pri kazenskovzklicnem oddelku tukajšnje deželne sodnije.

Kakor znano se pri kazenskih pritožbah lahko spravijo na dan tudi take stvari, ki se jih pri prvi razpravi še ni navedlo: skratka presoja v drugi instanci je čisto samostojna, sodnija mora takorekoč znova soditi, med tem ko se v civilnih stvareh pečajo višje stopinje le s tem gradivom, ki je bilo že prvemu sodniku na razpolago, in se le išče, če se ni vrnila sodniku kakšna pomota glede ocene ali postavnih predpisov v postopanju in sploh v porabi zakonov. Človek bi tedaj mislil, da morajo kazenski sodniki bolj se truditi in paziti kakor civilni. To pa tudi zategadelj, ker proti razsodbi kazenske vzklicne sodnije ni več pritožbe, proti civilni prizivni sodbi pa gre pritožba na Dunaj.

Zdaj pa pogledimo, kako gre ta stvar pri ljubljanski deželni sodnji.

Razprave o vzklicih iz cele dežele se vrše samo enkrat na teden. Po 10 tudi 15 in še več jih je razpisanih na en in isti dopoldan! Gre kakor da bi se vrtil velik stroj!

Z grozno naglico se vrši poročilo, povpraša se par besed; ko govore odvetniki, že devlje predsednik kapo na glavo. Eden čita, drugi si preganja čas z nujnimi akti, ki jih radi preobložnosti ne more rešiti v kakem primernejšem času.

"Imeniten" je tisti predsednik vzklicne razprave, ki mašino hitreje vrti. Gotovo imajo sodniki res lepo prakso, a da bi tako hitro, tako hipno mogli spoznati ves položaj, je povsem izključeno.

Po našem mnenju bi morali sedeti sami prosvetljeni bogovi na onih stolah, da spravijo v red vseh 15 slučajev v par urah!

Presojati kakovost teh sodba, ni naša stvar. Le toliko rečemo: naglica nikjer ni prida, najmanj pa na sodnji! Saj je gotovo res, da je mnogo neutemeljenega in namišljenega v pritožbah, a neko zrno je v vsakem slučaju.

Zato pa moramo enkrat jasno govoriti o tej stvari. Čudno je, da se niti ne oglase advokati, ki so vendar po vsem tem omalovaževanju hudo prizadeti na svojem ugledu. Ti in pa drugi za naše pravosodje važni činitelji bi morali odločno se dvigniti in zahtevati, da se s pritožbami postopa

in ravna resno, preiščeno, da se uvažuje vse prigovore in jih prouči. Ni tisti dober sodnik, ki spravi v 3 urah 15 aktov z mize, to je žongler, ki med strankami tako srečno balansira, da pride hitro na cilj. Dober sodnik pa je tisti, ki resno premotri vsak ugovor in ga uvažuje ali pa stvarno razreši in pobije.

Mi ne moremo nikomur osebno očitati Nasprotno, čudimo se tem duševnim in papirnim rekordom. A 2 senata, ki lepo in resno predelujeta vzklice ljubljanskega deželnosodnega okrožja, sta absolutno potrebna. Obadva bosta imela dela dovolj.

Iz slovenskih krajev.

Iz Brezlj pri Meklnjah. Vas leži na hribu in še pri hišah ni stranišč, tako da se morajo ljudje skrivati za hišami in plotovi, kakor na Laškem. Županstvo v Meklnjah naj bi udeležilo svoj vpliv v tem oziru, da se napravijo potrebna stranišča pri hišah, kar je v zdravstvenem, kakor tudi v nravnem oziru jako priporočati, zlasti pa ako bi nastala kaka nalezljiva bolezen. Pot v Godič je jako v slabem stanju; pokvaril jo je župan Sporn, ki je kubike (povezan smrekov les) vozil po njej in je ni potem nič popravil. Menda ga bodo zato dne 28. oktobra zopet županom volili.

Iz Godiča. Pred kratkim so tukajšnji fantje ponocil vzeli pri posestniku Maku stranišče in ga odnesli na vrt pred hišo posestnika Iskra, menda zato, ker je naprednjak. Ker ga niso hoteli spraviti nazaj, tožil jih je radi razhajenja časti. Rajši naj bi ga nesli na Brezje, tam jih manjka. Med temi fanti se nahaja tudi en orel.

Iz Podgorja pri Kamniku. V Podgorju je v kratkem dvakrat zaporedoma gorelo. Enkrat pri Medvedovih, kjer se je rodil znani pisatelj igre "V Ljubljano jo dajmo", Ogrinc, ki je umrl kot profesor v Vinkovcih in še pri neki drugi hiši. Zažgal je menda en fant iz jeze, ker ga niso hotela dekleta uslišati.

Iz Trebnjega. V Trebnjem je gostilna, katero imenujejo "Katoliški dom". Nje gospodar je strogo klerikalen človek, kar se je najbolj spoznalo dne 12. t. m., ko se je vršila občinska volitev v Trebnjem. Častiti gospod dekan, katerega človek celo leto ne vidi, in kaplan sta bila ves volitveni dan v omenjeni gostilni, kjer sta lovila goste ter podpisovala glasovnice ali pa oddajala pooblastila katera so bila po večini neveljavna. Milostljivega gospodu knezu in škofu pa bi svetovali, da bi gospode kaplane, ki jih ima jako dobro izučene za agitacijo, tudi podučil, kako se izpolnjujejo pooblastila, da se ne bo do prihodnjic vsa kot neveljavna spoznala. Preidemo na našo staro hišo "Katoliški dom", kjer imajo zavetje vsi cele noči, kjer se biljardira več nego v vsaki kavarni. Brišelj je nek tujec z lova ter prinesel s seboj plen in ga obesil na kljuko na steni. Imetnik "Katoliškega doma" je izjavil, da bi se stena onesnažila ter je odnesel zajca, ki je bil imetje tujca v kuhinjo. Ko je pa tujec hotel odhajati ter zahteval svojega zajca, nad katerim je imel največje veselje, ker ta plen v našem lovu, ki je popolnoma iztrebljen ni vsakdanji, se je silno začudil, ko je videl le prazno kožo. Ker pa imetnik zajca ni hotel samo kože nazaj in je v kuhinji, ki se nahaja tik gostilniške sobe, preveč cvrčalo pristopil je k njemu neki gost ter ponudil poravnavo. Ker pa tujcu ni bilo znano, kaka je ta hiša, je plačal meni nič tebi nič svoj zapitek ter odhajal na kolodvor. Tu se lahko sprevidi, kake hiše ljubijo naši dušni pastirji!

MALI LISTEK

Papeštvo in inkvizicija.

(Iz 12. zvezka knjižnice češke "Svobodne Misl").

L. 1234 je bila razglašena nova križarska vojska, menih se razlezi po nemških deželah kakor stekle podgane in so huzekali proti hrabremu rodu, ki se je drznil vzdigniti se proti brezobzirni vladateljnosti "Kristovega namestnika" in krvočelnega škofa.

V bitki pri Altesche so slednjič hrabri Stedingi podlegli premoči, na bojišči jih je obležalo nad 6000. Obletnica tega velikanskega pobijanja je bila pozneje v Bremenu katoliški praznik, v opustošeno deželo so se naselili tuji naselniki, ime Stedingov pa je v zgodovini ostalo kot večer pečat sramote za rimsko papeštvo.

V zahodnih deželah Nemčije je bil posebno zloglasen papeški inkvizitor Konrad iz Marburga, ki je v začetku 13. stoletja v Alzaciji tako grozovito divjal, da sta ga morala kölnski in mainški nadškof tožiti papežu.

Papež Gregor IX. pa ni poslušal njihju pritožb, temveč je izrazil svojemu krvočelnemu inkvizitorju najvišjo zadovoljnost in ga je v dopisu z dne 10. junija 1233. vzpodbujal za nadalj-

nje nečloveško delovanje. Ko pa je istega leta ubupano ljudstvo inkvizitorja Konrada ubilo, mu je "namestnik Kristov" posvetil posmrtnico, polno pohvale in priznanja, v kateri je v vznesenimi besedami slavil "blagodejno delovanje tega služabnika svetlobe, sodruga Kristove neveste in moga polnega čednosti"! Ta Konrad Marburški je pogubil ogromno množino ljudi, sprejel je vsako denunciacijo, ni pripustil nobene opravičbe in je brez usmiljenja dal sežgati vsakega; kogar so naznanili kot krivoverca in ki ni priznal takoj dejanja, ki ga morada niti ni zagrešil.

Zagovorniki papeštva trdijo lažnivo, da v Rimu, kjer je bil papež tudi posvetni gospodar, ni bil nikdo usmrčen zaradi krivoverstva.

Da se ovrže ta lažnjiva trditev, zadostuje samo par primer oseb, ki so bile v Rimu zaradi krivoverstva sežgane. Za vlade papeža Evgena IV. je bil sežgan l. 1432 Tomaž Conecte, l. 1533. sta bila najprej obešana in potem sežgana Giovanni Mollio in še neki neimenovani krivoverci, l. 1558. je bil sežgan pridigar Valdecene Gian lodovico Pasquali, l. 1566. don Pompeo di Monti, l. 1567. so bili obglavljeni in potem sežgani protonotar Pietro Carnesechi, neki frančiškan, Gregor Perini in Julius Maresio, l. 1569.

so bili sežgani trije neimenovani krivoverci, l. 1570. je bil obešen in potem sežgan Anio Paleario, l. 1583 so bili usmrčeni trije krivoverci, leta 1594 so sežgali starega flamskega luteranca in 16. febru. rja je umrl na grmadi slavni mislec Giordano Bruno.

V Rimu so torej že v srednjem veku imeli svoj krematorij, in vzdrževali so ga papeži sami.

Dasi je v Rimu inkvizicija izvršila še mnogo drugih usmrtilcev zaradi krivoverstva, zadostuje omenjeni primeri popolnoma za dokaz, da so bili tudi v stolnem mestu "Kristovega namestnika", ki je bil tam neomejen gospodar v duhovskih in posvetnih stvareh, ravno tako preganjali in morili ljudi zaradi njih verskega in filozofičnega prepričanja, kakor povsod drugje, kjer je imel papež moč.

S tem je podan dokaz, da papeštvo niti v svojem stolnem mestu ni rodilo dobrega sadu in da niti tu ni bilo dobro drevo.

Na Španskem je divjala inkvizicija od 15. do 19. stoletja. Prvi so jo izvrševali dominikanci, sežiganje v večjem obsegu pa se je začelo za dobe Siksta IV., ki je za prvega velikega inkvizitorja imenoval zloglasnega Torquemada, ki je v 17 letih svojega delovanja dal sežgati 2000 kristijanov in ki je pred njim zbežalo 30.000 rodbin na Francosko in v Afriko.

DNEVNE VESTI

Deželni odbor — policijski urad. Klerikalci sedaj triumfirajo, ker so spravili g. Adolfa Ribnikarja v disciplinarno preiskavo. Na ta način skušajo onemogočiti njegovo kandidaturo oziroma napraviti zmedo v naprednem taboru. Naš slavni deželni odbor se čuti žaljenega, ker je g. Ribnikar baje večkrat razkrinkal njega plodonosno delovanje. Klerikalci sicer dobro vedo, da se jim njih akcija ne bo posrečila. Značilno je le dejstvo, da deželni odbor ni imel poguma vložiti proti g. Ribnikarju tožbe, ampak hoče fungirati kot navadni policijski urad. Klerikalci morajo že imeti zelo slabo vest, da skušajo na tak način uničiti človeka, ki noče kloniti tilnika pred njimi.

Kranjski deželni odbor pripada krščansko-socialni stranki na Dunaju. Kdor še tega ne ve, naj vzame v roko včerajšnjega "Slovenca". Radi slovenskega gledališča se je vnela namreč med "Slovencem" in "Slov. Narodom" polemika. "Slovenec" je napadel naše gledališče, "Narod" pa pravi, da najbrže zato, ker je gospode razjezila igra "Zlata skleda", ki je "satira na krščanske socialce na Dunaju". "Slovenec" pa se je na to razkoračil, češ, taka nesramnost, v gledališču, ki je deželna last, se igrajo igre, v katerih se sramoti stranka, kateri deželni odbor pripada (to je že v "Slovencu" z debelimi črkami tiskano) Tak škandal, da ravnateljstvo vpriziraja igre, ki večino naše dežele zasmehujejo. Torej pripada naš deželni odbor krščansko-socialni stranki na Dunaju in, večina naše dežele" tudi. Ta nova "Slovenčeva" iznajdba ni tako neumna kakor bi si človek na prvi pogled mislil. Dunajske krščanske socialce je namreč že vzel vrag, naše koritarje pa še bo, to jim garantiramo!

Vojska sama na sebi po krščanski morali ni prepovedana, včasih je celo potrebna, morebiti etično dejanje prve vrste — tako gloriozno poje vojski včerajšnji "Slovenec", glasilo tistih ljudi, ki mislijo, da so krščanstvo v zakup vzeli. Božja zapoved se glasi: ne ubijaj! Krist, ustanovnik krščanstva, je rekel: ljubi svojega bližnjega, pa če bi tudi bil tvoj sovražnik, "Slovenec" pa, ta "krščanski" list, pravi: vojna je včasih potrebna, vojna je včasih morebiti etično dejanje prve vrste — tista vojna, ki ni nič drugega nego pobijanje in streljanje na debelo. Da pa vojna prav nič ne nasprotuje "krščanski morali" — seveda taki, kakor si jo mišlj "Slovenec", torej boljše rečeno: "katoliški morali" — to ni za nas nič novega. Tej "morali" niti ne nasprotuje sežiganje krivovercev in coprnice, kakor so se naši cenjeni bralci že lahko pričelili iz pravkar objavljanega "malega listka".

V znamenju klerikalnega kometa živimo zdaj, zato se ne čudimo, da leze pri uradih nemškimi prepotentnim uradnikom spet korajža v pete. Klerikalci, vaše je nemčurstvo!

Kakšne študente podpira kranjski deželni odbor? Navada je, da dobivajo podpore vedno samo potrebni in pridni dijaki. Po prvem načelu se klerikalci že davno ne ravnaajo, potrebnost ne prihaja pri njih v poštev, ampak klerikalno prepričanje predvsem. Ampak vsaj drugo načelo, načelo pridnosti, so doslej vsaj kolikor toliko vpoštevali. Ali v zadnjem času je klerikalni deželni odbor zavrgel tudi to načelo in je dal podporo iz deželnih sredstev dvema klerikalnima dijakoma, ki sta doslej študirala v Pragi, pa sta pri izpitih prav reglamentno letela — da pojmeta v Krakov "podpirat" habilitacijo prismuknjene

doktorja Lenarda, znanega po svoji znani gledališki "kritiki" v "Dom in Svetu". Pa se deželni odbor razburja, če kdo take stvari kritizira. Za take imenitnosti ni nobena kritika "nekvallificirana".

Napade na slovensko gledališče, s katerimi polni zdaj "Slovenec" svoje umazane predale, je ta list včeraj nevede in nehotе pojasnil v notici "Ljudski oder", kjer piše z debelimi črkami, da so se cene na vseh galerijskih sedežih skoro za polovico znižale. Mi smo že davno vedeli, da imajo napadi na slovensko gledališče svoj izvir v polemijadi klerikalnega terjata v Streliški ulici, in prav zabavno je, da "Slovenec" to po ovinkih sam potrjuje. Še tercijalke obračajo klerikalnemu terjatu hrbet, tako je zanič, in da bi vsaj nekaj ljudi notri privabili, znižujejo zdaj cene sedežem. In oni vidijo, da je to začetek konca njih terjata in da kmalu noben pošten človek sploh ne bo šel tja, pa če bi bili sedeži tudi zastoni. To dejstvo, da klerikalni terjater s slovenskim gledališčem niti oddalec ne more konkurirati — to jih jezi.

Oh ta Aehrenthal! Avstrijski zunanji minister grof Aehrenthal dela "Slovencu" že precej časa sitne preglove. "Slovenec" je namreč hoče-nočeš moral priznati, da nima Aehrenthal nikakih diplomatskih sposobnosti in da je avstrijsko zunanjo politiko popolnoma zavozil. Naši klerikalci so se z Aehrenthalom v resnici silno blamirali. Pri vseh mogočih prilikah so ga proslavljali in se navduševali za njegovo zaveznico, to ljubo, zvesto Nemčijo, ki je Avstrijo že tolikrat rešila. Le tega pri svoji neumnosti niso videli, da so Nemci dobro poznali Aehrenthalove možgane in da so znali situacijo vedno naravnost izvrstno izrabiti. Spodrinili so Avstrijo iz balkanskih držav in balkanski trg zavzeli oni. Avstrija od svojega zaveznika z Nemčijo nima nobene druge koristi, kakor da stoji že skoro pred bankrotom. Ugleda že tako poprej ni imela.

Klerikalni kandidat za deželni zbor. Klerikalci so proglasili kot kandidata za dopolnilni deželnozborni mandat v Ljubljani znanega koritarja Antona Rojina, mizarskega mojstra in hišnega posestnika v Ljubljani. Ne bo nič z njim.

Velikodušen dar. "Česká sirkárna" v Budjejevicah nam je poslala 250 K kot prispevek od vžgalice, ki jih je prodala v južnih deželah, s prošnjo, naj ta znesek naklonimo kateremukoli narodnemu namenu. Mi smo ta znesek poslali "Podpornemu društvu za slovenske visokošolce v Pragi" — Za svoj velikodušni dar zasluži "Česká sirkárna" prav toplo zahvalo in priznanje. Želeti bi bilo, da bi se tudi naše "Dužbene vžgalice" izdelovale v tej tovarni, ki je edina večja slovska tovarna te vrste.

Letošnje Noblovo nagrado za literaturo je dobil slavni francoski pesnik Maurice Maeterlinck, ki je rodom Belgijec. Znan je kolikor toliko tudi pri nas po svoji dramji "Mona Vanna", ki se je pred leti igrala tudi na slovenskem odru. Spisal je pa tudi mnogo drugih dramatičnih del, ki so bolj praviljičnega in simboličnega značaja. Znamenita pa so tudi njegova dela filozofske vsebine, svetovnoznan je njegovo "Življenje je čebel", kjer citira med najboljšimi svetovnimi čebelarji tudi našega Janša, ki je pod Marijo Terezijo vpeljal kranjski način čebelarjenja na Dunaju in po celi Avstriji. — Najnovejšje Maeterlinckovo delo je njegova praviljična otroška igra "Modra ptica" ("L'oiseau bleu"), pri kateri je zanimivo to, da se je prvič uprizorila v Moskvi v ruskem prevodu in

"Sveti oče" Sikst IV. je bil s Torquemadovim delovanjem popolnoma zadovoljen, kajti pisal mu je, da ga njegovi čini napolnjujejo z velikim veseljem in da si bo pridobil najvišjo papežovo naklonjenost, če bo tako nadaljeval.

Na spominski plošči na poslopju inkvizicije v Sevilli je zaznamenovano, da je ta sveta inkvizicija začela delovati leta 1481. za časa papeža Siksta IV. in za vlade Ferdinanda in Izabele in da je tu do l. 1524. odprseglo 20000 krivovercev in je bilo tisoč zakrknjenih grešnikov sežganih s soglasjem papežev Innocenca VIII., Aleksandra II., Pija III., Julija II., Leva X., Hadrijana VI. in Klementa VII.

Če pomislimo, da so inkvizicijski tribunali v Kordovi, Toledu, Valladolidu, Murciji, Saragossi, Madridu, Valenciji in drugje delovali z enako vnetostjo, razumemo lahko, da je do l. 1499. inkvizicija dala sežgati 10.000 ljudi in oropala za vse premoženje 94000 ljudi.

Torquemadovi nasledniki so se vestno ravnali po svetlem zgledu. Diego Deza je dal v osmih letih sežgati 2500 oseb, Ximenes Cisneros, kardinal nadškof v Toledu in tretji veliki inkvizitor 3000, kardinal Hadrijan 1620, za časa inkvizitorja Loaisa je bilo l. 1545. sežganih 120 oseb in veliki inkvizitor kardinal nadškof Fer-

dinand Valdes je preganjal s posebno gorečnostjo luterance, ki jih je mnogo pokončal. Še od l. 1700 do 1746. je bilo sežganih na Španskem 1564 oseb in druge krute kazni so zadele 14076 ljudi!

Zadnjo smrtno razsodbo je sklenila španska inkvizicija l. 1802. v Saragossi, kjer je bil obsojen župnik Esco, toda smrtna kazen se ni izvršila.

Če hočemo pravilno oceniti opustošenje, ki ga je inkvizicija povsod povzročila, kjer se je naselila, ne smemo njenega pogubnega dela presojati samo po številu ljudi, ki so padli kot njene žrtve, kajti z vsakim, ki ga je inkvizicijski tribunal obsodil, je bila pahnjena v pogubo tudi njegova nedolžna rodbina, ki so jo po navadi oropali vsega imetja. Iz pridnih in spoštovanih državljanov, ki so srečno živeli, so postali zavrženci brez premoženja in brez strehe, ki so morali z zemlje, podedovane po očetih, bežati v daljno tujino, da uidejo roparskim očem krvočelnih inkvizitorjev in njihovih pomagačev.

Za vso to bedo ljudi, za vso nesrečo in za vse neštete solze vdov in sirot je pa v polni meri odgovorno vsemogočno rimsko papeštvo, kajti nečloveškega divjanja svete inkvizicije ni le molče trpel, ampak ga je še podžigalo in odobravalo.

dosegla velikanski uspeh. Prevedena je tudi na nemški in na druge jezike. Morda bi se dala uprizoriti tudi pri nas? Naj bi naše gledališko ravateljstvo premišljevalo o tem.

Iz pisarne slovenskega gledališča. V soboto zvečer se poje drugi za nepar-abonente opereta „Sramežljiva Suzana“. — V nedeljo popoldne ob 3. uri se igra za mladino Burnettova igra „Mali lord“ v sezoni (za lože upear); zvečer ob pol 8. uri se poje Verdijeva opera „Rigoletto“ za par-abonente. — V torek se igra kot prva klasična drama Grillparzerjeva „Sappho“. — Zaradi nedeljske operne predstave opozarjamo zunanje goste, da se je oglasiti za vstopnice čim prej.

Pometanje po dnevi pred trgovinami je povsod prepovedano, samo v Ljubljani se za ta cestno-policijski red pod Laschanom nihče ne zmeni. Kje je policija? Včeraj popoldne se je pred dvema trgovinama ob 2 uri popoldne prah kar v oblakih dvigal izpred prodajalca, kjer sta dva hlapca pometala — ljudem v obraz! Lauterjev nos in policaj ki je hodil od Tranče do Giontinija tega seveda nista vohala, ali otroci in drugi ljudje so se zgrajali nad tem skandalom javne uprave! Občinski svet bo imel tudi v tem oziru dosti pomesti.

Idrijski odsek „Prosvete“ se tem potom najiskrenejše zahvaljuje vsem cenjenim podpornikom naših visokoškolskih podpornih društev. Nabrala se je lepa vsota: 75 K za Dunaj in 134/79 K za Prago. Napredna Idrija je jasno dokumentirala, da razumeva položaj slovenskega visokoškolskega študentstva in je tudi vedno pripravljena za dejansko pomočjo. — Podrobno izkaz prinesejo letna poročila teh društev. — Na tem mestu se pa še posebno zahvaljujemo milostljivi gospe Sonjii Peganovi in gospe Davorinki Bajžlovi, kakor vsem nabiralcam: gđc. Zdenki Bloudekovi, Albinu Deželovi, Malči Kosovi, Zdenki Krapšovi in Pavlu Lapajnetovi. Upamo, da nam bode idrijsko občinstvo vedno tako naklonjeno, kakor ob tej priliki.

Matica Slovenski manjka za pokritje letošnjih stroškov še mnogo tisoč kron. Zato nujno prosimo, da čim prej plačajo članarino dosedanji člani in da se prijavijo novi. Članarina znaša 4 K in se more tudi direktno poslati na naslov Matice Slovenske v Ljubljano. V Ljubljani sami se sprejema naročnina v društveni pisarni (Kongresni trg št. 7) in pri tvrdki Iv. Bonač.

Ideal. Danes specijelni večer z izbranimi slikami. Med drugim drama „Dve Španjolki“. Za smeh skrbi slika „Dobra znanca Izabela in Moric“. — V soboto največja privlačnost te sezone, obsežna detektivska drama „Zigomar, kralj razbojnikov v boju proti Pavlu Broquetu kralju detektivov“.

Akademično društvo slovenskih tehnikov na Dunaju ima svoj I. redni občni zbor v soboto, dne 21. t. m. ob 8. uri zvečer v restavraciji „Zur goldenen Giocke“ V./1, vogal Schönbrunnnerstraße 8 in Kettenbrückengasse 9. — Gostje dobrodošli!

Akad. društvo slovenskih veterinarjev na Dunaju priredi v petek, dne 20. t. m. ob 7. uri zvečer tovarnišem prvoletnikom običajni „prvoletniški večer“. Lokal: staroznana gostilna pri „Sveti Trojici na Kostanjevci“ („Zur heiligen Dreifaltigkeit“, III. Ungargasse 27.) — Slovanski gostje dobrodošli!

O. BERNATOVIC
Ljubljana. — Mestni trg. — Ljubljana.
Velikanska zaloga narejenih obeliskov za gospode, gospe in otroke. Najnižje cene, solidna postrežba.

Prva anončna pisarna je izdala za 1. oktober žepni in stenski vozni red v lični opremi. Ker je še nekaj teh voznihi redov ostalo, se dobe — dokler zaloga ne poide — brezplačno v pisarni Prve anončne pisarne.

Razne vesti.

* **Morlec na smrtni postelji.** V Oršovi na Ogrskem je te dni umrl neki 80 letni kmet, ki je na smrtni postelji priznal, da je pred 61 leti umoril svojo starejšo sestro, da se polasti njenega premoženja.

* **Velika poverljivost.** Pri moskovski podružnici sibirske trgovske banke so prišli na sled poverljivosti v znesku 900 000 kron. Ravnatelj banke je nenadoma izginil.

* **Grad princa Liechtensteina zgorel.** Dne 18. oktobra je zgorel do tal grad princa Liechtensteina v Kolodeju na Češkem. Rešili so samo oljnate slike in nekaj oprave.

Največja zaloga ur, zlatnine in srebrnine. Lastna tovarna ur v Švic. Tovarniška znamka IKO
H. SUTTNER, Ljubljana
Mestni trg. — FILIALKA: Sv. Petra cesta. — Telefon št. 273.

* **Roparji.** Neka roparska tolpa je napadla župnišče v Wielečici v Galiciji in oropala blagajno. Ko so ravno hoteli s plenom ubežati, jih je župnik izsledil in izstrelil za njimi več streliv, toda tolpa se je kljub temu posrcilo uiti.

* **Revolucija v Inzeratu.** Pod tem naslovom poroča neki berlinski list siedečo zanimivo stvar: Monarhisti, ki so se pred kratkim uprli zoper portugalsko republiko, so nabrali za svojo akcijo vojaštvo na zelo čuden način. V neki številki v nemškem jeziku izhajajočega londonskega dnevnika je stal sledeči inzerat: Iščejo se prostovoljci za Portugalsko. Kak uspeh so imeli ti inzerati, ni znano, Najbrže nobenega.

* **Leopard ga je raztrgal.** Iz Beutena se poroča: V tukajšnji menažeriji se je sin nekega uradnika preveč približal kletki leoparda. Leopard je zgrabil s tace njegovo glavo in mu potegnil kožo raz njo. Uslužbenci cirakusa so prihiteli takoj na lice mesta in pognali leoparda z železnimi drogi nazaj, toda pomoč je bila že prepozna. Deček je umrl že čez par ur za bolečinami.

* **Leteče dame.** Francoski časopis našteva vse dame, ki so dosedaj napravile avijatični izpit. Vseh skupaj je 12 in sicer 6 Francozini, ena Američanka, 4 Angležinje in ena Nemka. Dne 28. julija se je ponesrečila trinajsta avijatičarka Denise Moore.

* **Aventura na morju.** Parški „Eclair“ poroča iz Bresta o nenavadno čudnem dogodku na morju. V Rokavskem prelivu je križaril parnik Notre-Dame-des-Flots pod vodstvom kapitana Pruneau. Parnik je prišel iz pristanišča Southampton in se je okoli 4 ure popoldne nahajal pet angleških milj oddaljen od mesta Bresta na francoskem obrežju. Naenkrat pridrvi nasproti velikanski val, ki je potegnil s seboj pet mož. Kapitan je ostal sam na ladiji, naslonjen z rokami na vesla, zraven njega je stal petletni deček. Bila bi gotovo oba zgubljena, ako se bi ne zgodil naravnost čudezni dogodek. Ladiji se je namreč približal drugi velikanski val, ki je vrgel vseh pet ponesrečenih mornarjev zopet na krov. Noben izmed njih ni bil ranjen. Ladiji, ki je imela že razbita jadra in polomljena tudi vrata kabine, se je konečno z velikanskim trudom posrečilo dospeti do Bresta, kjer so jo zopet popravili.

* **Lopez Dominguez umrl.** V Madridu je umrl general Lopez Dominguez, bivši španski vojni minister. V politični španski zgodovini je igral general Dominguez zelo važno vlogo; posebno leta 1864., ko je bila pahnjena s prestola kraljica Izabela in leta 1873. za časa federalistično komunistične vojne. Takrat je bil Dominguez namreč poveljnik armade, ki je oblegala mesto Kartageno in prisilila vstaše, da so skupno z generalom Contierasom zbežali na oklopnico „Numancia“. Kmalu nato se je mesto udalo. Nato se je Dominguez zopet vojeval proti Karlismu. Za časa kabineta Posada Herera (1883) je bil imenovan vojnimi ministrom. Dominguez je bil eden izmed voditeljev staroliberalcev.

* **Maksim Gorkij.** Zdravstveno stanje znanega ruskega pisatelja Maksima Gorkega, ki je v zadnjem času na italijanskem otoku Capri nevarno zbolel, se sedaj precej popobljšalo.

* **Okostje iz kamenite dobe.** Iz Pariza se poroča: Dne 17. t. m. je dr. Henri Martin poročal francoski akademiji znanosti o neki svoji najdbi, ki je zelo važna za študij pračloveka. Dr. Martin je namreč našel popolno človeško okostje iz takozvane kamenite dobe. Iz te dobe eksistira dosedaj samo ena najdba. Sedaj imamo pred seboj celo človeško okostje. Ostanek trupla se nahaja še vedno v neki podzemski luknji v Charentu, od koder ga bodo odnesli v Martinov pariški laboratorij. Zobovje tega človeka je nenavadno močno, a že precej obrabljeno, obrvni obroč je zelo velik.

Najnovejša telefonska in brzojavna poročila.

Turški nočni napadi na Tripolis.

London, 19. oktobra. Turki nadaljujejo z nočnimi napadi na mesto Tripolis. Toda ti napadi so brez vsakega pomena, ker so popolnoma lo kalnega značaja in tudi Italijanom ničesar ne škodujejo. Glavna turška tripoliška armada se teh napadov sploh ne udeležuje.

Turška tripoliška armada.

London, 19. oktobra. Najnovejša poročila zatrjujejo, da je sedaj tripoli-

liška turška armada izvrstno preskrbljena s provijantom. Slabo je vodstvo, ker je večina oficirjev že kapitulirala.

Derna še sedaj ni padla.

Carigrad, 19. oktobra. Italijani so dosedaj že trikrat poskusili zavzeti turško pristanišče Derna v Cerenajki, toda vedno brez uspeha. Turki so jih vedno vrgli nazaj.

Italijansko brodovje pred Rodom.

Carigrad, 19. oktobra. Turški vojni minister je dobil obvestilo, da križari italijansko brodovje sedaj okoli otoka Roda v Egejskem morju. Predstraže italijanske brodovje se nahajajo v Nitilenah, kjer je vsidranih šest italijanskih vojnihi ladij. Kot izhodišče brodovja se smatra Tobruk.

Turško brodovje.

Carigrad, 19. oktobra. Vesti, da namerava turško brodovje v najkrajšem stopiti v odločno akcijo proti italijanskemu brodovju, se v dobro informiranih krogih ne potrjujejo. Turška mornarica namerava le čuvati turška pristanišča, da prepreči izkrcanje italijanskih vojakov.

Dosedanje Italijanske izgube.

Carigrad, 19. oktobra. Dopisnik turškega lista „Ikdam“ poroča iz Tripolisa, da znašajo dosedanje italijanske izgube pred Tripolisom in pred Derno 1700 vojakov, dočim so turške izgube zopet malenkostne. Vendar pa tej vesti ni dosti verjeti, ker Turki ne prestopajo govore le o velikanskih italijanskih izgubah, dočim svoje izgube silno prikrivajo.

Italijani pred Beirutom.

Carigrad, 19. oktobra. Oddelek italijanskega brodovja je došel danes pred Beirut in se postavil takoj v vojni red.

Vojna se nadaljuje.

Carigrad, 19. oktobra. V današnji seji poslanske zbornice je bila sprejeta zaupnica sedanjim vladim s 125 proti 60 glasovi, toda le pod pogojem, da vlada nadaljuje boj proti Italijanom z vso odločnostjo.

Revolucija na Kitajskem.

London, 19. oktobra. Revolucija na Kitajskem se nadaljuje. Bitka pri Hankau se je končala s popolnim porazom vladnih čet. V boju so bile poplajene tudi tri vladne bojne ladije, ki so pomagale vladnim četam. Republikanci so se nato umaknili proti jugu, kjer pričakujejo ojačenja, nakar bodo nadaljevali svojo akcijo. Uradna poročila zatrjujejo, da je bila danes telefonska zveza med Pekingom in Hankauom pretrgana.

Mukden, 19. oktobra. Vse vladne čete, ki so postavljene na meji proti Rusom so mobilizirane. Ekspedicija prve divizije je že sklenjena. Čete odidejo proti jugu na pomoč vladnim četam.

Lastnik, glavni in odgovorni urednik
Milan Plut
Tiska „Učiteljska tiskarna“ v Ljubljani

Spominjajte se prekoristne družbe sv. Cirila in Metoda.

Malí oglasi

Beseda 6 vln. Najmanjši znesek 50 vln. Pisarnim vprašanjem je priložiti znamko 20 vln. — Pri malih oglasih ni nič popusta in se plačujejo vnaprej; zunanji inzerati in znamkah. Zaključek malih oglasov ob 6. uri zvečer.

Damski nakitni klobuki se radi opustitve modistovske obrti po jako ugodni ceni prodajo v modni trgovini P. Magdič, Ljubljana nasproti glavne pošte. 606/x-4

Sprejme se več gospodov na dobro hrano. Kje, pove „Prva anončna pisarna“.

Kdor želi nabaviti pokojnim nagrobni spomenik, naj ogleda zalogo pri novem pokopališču Sv. Križu v Ljubljani. Tam vam bo najsolidnejše in po zadovoljnosti postreženo. Prekriži vam tudi slike po jako ugodnih cenah. Fr. Kunovar, kamnosek. 404/15-1

Osmošolec 1886 1 strukelje. Ponudbe pod „Osmošolec“ na Prvo anončno pisarno. 620/2-1

Šivalni stroj (Ringschiff) popolnoma nov se prod. Ilirska ulica št. 21, vrata 1. 621/3-1

Iščem gostilno v najem v mestu ali bližini. Ponudbe na „Prvo anončno pisarno“. 619/3-1

Lepa (Foksterrier) enoletna pesca in mladiči se odda v Kolodvorski ulici štey 28.

Izjava.

Podpisani Jože Vidmar, posestnik v Črni vasi št. 37, psoval in sramotil sem že opetovano svojega brata Jakoba Vidmarja, posestnika in gostilničarja v Ljubljani Karoliška zemlja, brez vsakega povoda, kar mi je pa moj brat vedno prizanašal. Obzalujem svoje postopanje, prosim svojega brata odpustčanja ter se mu iskreno zahvaljujem, da mi je prizanesel sodno kazem.

Jože Vidmar.

Lepo stanovanje

s 5 sobami in kuhinjo se odda pod roko zelo po ceni.

Kje, pove upravništvo „Jutra“.

Stanovanje

obstoječe iz 2 sob. kuhinje in pritliklin se vsled zadržka odda s 1. novembrom. Cena 30 K mesečno. Natančneje v „Prvi anončni pisarni“, Frančiškanska ul. 8.

Laška in dunajska KUHINJA

nasproti glavne pošte
priporoča vsak dan sveže morske ribe, brodetto in risotto, pod dobro znanim kuharjem Sonatto. Izvrstno vino Brioni in štajerska vina. Zmerne cene, postrežba točna in solidna. Za obilen obisk se priporoča Marija Petrič.

Kontoristka

ki zna slovensko, nemško in laško se sprejme za Trst. Mesečna plača 300 K. Reflektantinja naj se zglaste osebno pri vodstvu I. slov. trgov. tečaja Gärtner Gosposka ulica 8, 1.

TEODOR KORN

poprej HENRIK KORN

pokrivalce streh in klepar, vpeljalec strelovodov ter in-
:: stalater vodovodov ::

LJUBLJANA
Poljanska cesta št. 8.

Priporoča se p. n. občinstvu za izvrševanje vsakršnih kleparskih del ter pokrivanje streh z angleškim, francoskim in tuzemskim škrljcem, z

asbest-cementnim škrljcem (Eternit) patent Hatschek, z izbočeno in ploščnato opeko, lesno-cementno in srednjo opeko.

Vsa stavbinska in galanterijska, kleparska dela v priznani solidni izvršitvi.

Poprave točno in ceno.

Proračuni brezplačno in poštine prosto.

Najboljše odgovori „Slovencu“ vsak naš prijatelj, ako se naroči na „Jutro“, ali pa najde novega naročnika!

Trgovec ali obrtnik

mora, ako hoče napredovati, opozarjati občinstvo na svojo trgovino. Reklama je duša vsakega podjetja in vsak trgovec ali obrtnik,

ki noče biti skrit

samo v svoji ulici, ampak hoče dobiti odjemalce iz vseh delov mesta in tudi z dežele,

bo inseriral v „Jutru“

ki se čita in je priljubljeno povsod po Slovenskem.

40 klavirjev in harmonijev

dvornih tvrdk: Bösendorfer, Czapka, Heitzmann, Stelzhammer in Hörngl

nudim slavnemu občinstvu na vpogled in izbiro. Ker sem **izključno edini zastopnik na Kranjskem** zgoraj omenjenih dvornih tvrdk, svarim vsakogar pred nakupom event. falzifikatov. Vsakdo kupi pri meni za najmanjše obroke (K 18—) najboljši instrument.

Najcenejša izposojevalnica. — Točna postrežba. — Violine od 5 K naprej. — Vse glasbeno orodje in muzikalije v velikanski zalogi. — Uglasačenja in popravila vseh glasbil.

ALFONZ BREZNIK c. kr. izvedenec in učitelj Glasb. Mat.
Ljubljana, Kongresni trg štey 15.

Slovinci darujte za „Sokolski dom“ v Borovljah.

Malomestne tradicije

Češko spisal V. Štech, prevel V. M. Zalar.

(Repertoarna igra češkega „Nar. divadla“ v Pragi.)

Pet moških, dve ženski vlogi.

Cena 60 vinarjev.

Dobiva se v knjigarnah in pri založniku V. M. Zalarju v Ljubljani.

Kupujte le najpopolnejše pisalne stroje:

UNDERWOOD

all SMITH & BROS

Ceniki in razkazovanje brezplačno.

THE REX CO.

Ljubljana, Šelenburgova ul. 7.

Naročajte in kupujte „JUTRO“

Izvod samo po 6 vinarjev.

Pri tvrdki
Maček & Comp.
 na Franca Jožefa cesti
 v bližini glavne pošte, dobite po najnižji ceni največjo izbero
izgotovljene obleke.

Za jesen in zimo:

Bluze, spodnja krila, hišne halje, pletene jopice, zimsko perilo, rokavice, kožuhovine, dežnike, moderne in vse moderne nakitne predmete. Damske klobuke in čepice kakor tudi za otroke. **Vse športne predmete.**

V oddelku za gospode:

Klobuki, cilindri, čepice, kravate, zimsko perilo, rokavice, dežniki, palice, pleteni telovniki, kakor tudi vedno najnovejše potrebščine za gospode.

Modna in športna trgovina **P. Magdič, Ljubljana** nasproti glavne pošte.

„JUTRO“ se prodaja v Ljubljani

po 6 vinarjev

v naslednjih tobakarnah:

- Južni kolodvor, na peronu.
- Državni kolodvor.
- Blaž, Dunajska cesta.
- Sever, Krakovski nasip.
- Plehler, Kongresni trg.
- Čošark, Selenburgova ulica.
- Dolencec, Prešernova ulica.
- Fuchs, Marije Terezije cesta.
- Mrzlikar, Sodna ulica.
- Šušter, Miklošičeva cesta.
- Zupančič, Kolodvorska ulica.
- Pirnat, Kolodvorska ulica.
- Šenk, Resljeva cesta.
- Kotnik, Šiška.
- Tivolli, na žel. prel. pri Nar. domu.
- Košir, Hišlerjeva ulica.
- Stlene, Valvazorjev trg.
- Sušnik, Rimska cesta.
- Ušeničnik, Židovska ulica.
- Kleinstejn, Jurčičev trg.
- Križaj, Sp. Šiška.

- Wislak, Gosposka ulica.
- Kustrin, Breg.
- Tenente, Gradaška ulica.
- Velkavrh, Sv. Jakoba trg.
- Šitar, Florjanska ulica.
- Blaznik, Stari trg.
- Nagode, Mestni trg.
- Kanc, Sv. Petra cesta.
- Treo, Sv. Petra cesta.
- Kušar, Sv. Petra cesta.
- Podboj, Sv. Petra cesta.
- Elsner, Kopitarjeva ulica.
- Bizjak, Bohoričeva ulica.
- Remžgar, Zelena jama.
- Svetek, Zaloška cesta.
- Jamšek, Tržaška cesta.
- Jezeršek, Zaloška cesta.
- Likar, Glince.
- Strkovič, Dunajska cesta.
- Klančnik, Tržaška cesta.

FR. KS. KASPER

Ljubljana, Vegova ul., v bližini realke.

Zaloga raznega pohištva

hišnih oprav za spalne in jedilne sobe, vseh vrst tapeciranega pohištva, naslanjačev, otomanov, kakor tudi pisarniških oprav, dalje različnih platenih in lesenih rolo, žaluzij in železnih valčnih zastorov. — Velika množina izgotovljenih oprav za spalne in jedilne sobe vedno v zalogi.

Priznana pisma, ceniki in vzorci na poljubno razpolago.

Jako zanimiv, zabaven in poučen list s slikami je

„Ilustrovani tednik“

ki izhaja vsak petek ter stane četertletno K 1-80.

Zahtevajte ga povsod! Naročite ga in inserirajte v njem!

Naslov: Ilustrovani Tednik, Ljubljana.

Največje podjetje konfekcijske stroke je ogromna trgovina

O. BERNATOVIČ

Ljubljana, Mestni trg 5

katera ima že začetkom sezije nad 30.000 komadov svežega blaga po najnižjih cenah

in to

nad 5000 kom. najfinejših oblek za gospode	nad 2000 kom. posamez. hlač in telovnikov
„ 2000 „ najfinejših površnikov, športnih in zimskih sukenj	„ 3000 „ oblek za dečke in otroke
„ 3000 „ pelerin	„ 15000 „ najmodernejshe konfekcije za dame in deklice.

Solidna postrežba. Priznana nizke cene.

Rezervni zaklad nad pol milijona kron

Kmetska posojilnica

ljubljanske okolice

registрована zadruga z neomejeno zavezo

v lastnem združnem domu v LJUBLJANI Dunajska cesta šte. 18

obrestuje hranilne vloge po čistih $4\frac{1}{2}\%$ brez odbitka rentnega davka

Sprejema tudi vloge na tekoči račun v zvezi s čekovnim prometom ter jih obrestuje od dne vloge do dne dviga.

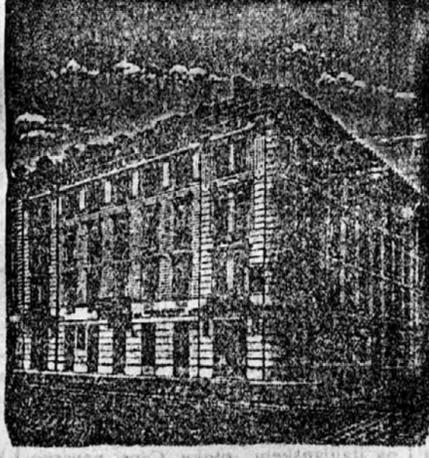
Posojuje na zemljišča po 5% brez amortizacije ali na amortizacije po dogovoru.

Telefon šte. 185 interurban.

Eskomptuje trgovske menice.

Ustanovljena leta 1882.

Denarni promet v letu 1910 K 100.000.000—

Ustanovljena leta 1882.

Upravno premoženje v letu 1910 K 20.500.000—

Stanje hranilnih vlog dvajset milijonov kron

prilagodljivi posodi hranilni šte. 828.406 pri vsaki posodi hranilni šte. 19.854.

Sprejema zavarovanje človeškega življenja po najrazsvetlejših kombinacijah pod tako ugodnimi pogoji, ko nobena druga zavarovalnica.

Vsa letna dobitka se razdeljuje zavarovancem; dosedaj se ga je izplačalo K 2.495.719—

„SLAVIJA“

vzajemno zavarovalna banka v Pragi.

Reserve in fond K 54.000.000. Izplačane odškodnine in kapitalije K 109.856.860-58.

Po velikosti druga vzajemna zavarovalnica naše države z vseskozi slovensko-narodne uprave.

Vsa pojasnila daje: Generalno zastopstvo v Ljubljani v Gosposki ulici št. 12.

Pisarne so v lastni bančni hiši.

Zavaruje poslopja in premičnine pred požarnimi škodami po najnižjih cenah. Zavaruje proti tatvini, razbitju ogleđal in okenskih plošč. Škode cenjuje takoj in najkvalitetneje. Uživa najboljši sloven, koder posilja. Dovoljuje iz človeškega dobitka izdati podpore v narodne in občnkoristne namene.

Učiteljska tiskarna, Frančiškanska ulica št. 8.

registrovana zadruga z omejenim jamstvom

priloga svojo bogato zalogo najnovejših tiskovin za šole, krajne šolske svete, županstva in druge urade. — Tiskarna sprejema vsa v tiskarske in litografske stroke spadajoča dela ter jih izvršuje točno, okusno in po solidnih cenah. — Tiskanje šolskih knjig in časopisov.

Lastno založništvo. **Muzikalije.** Najmodernejshe črke. Litografija.

Telefonska šte. 118. — Poštne šte. 78.907.

Del. glavnica: **Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani.** Rez. fond nad K 8.000.000. K 800.000.

Stritarjeva ulica šte. 2, (lastna hiša)

priloga promese dunajskih komunalnih srečk za žrebanje dne 2. novembra t. l. Glavni dobitok K 300.000.—. Cena K 18.—.

Podružnice v Spljetu, Celovcu, Trstu, Sarajevu in Gorici.

Sprejema vloge na knjižice in na tekoči račun ter jih obrestuje od dne vloge po čistih $4\frac{1}{2}\%$